

Válasz Konkoly Gyulának

Kedves Konkoly Gyula!

Az ÁRGUS 97/4. számában megjelent: Mi a magyar művészet? c. tanulmányod következtetésével, miszerint (századunkban) nincsenek nagy magyar művészek – nem értek egyet.

Távirati stílusban az alábbiakat szeretném figyelmedbe ajánlani. Nemzetközi mércével mérve minden kiemelkedő szellemi teljesítmény valamely új, absztrakt elv megfogalmazásához kötődik. Csak az válhat kiemelkedő művésszé, akinek sikerül egy (esetleg két) ilyen elvet megtalálnia. Az itt következő rövid felsorolás tanulsága meggondolásra méltó, és remélem, hogy ezzel a magyar művészet letagadhatatlan értékeinek belátására sikerül ösztönözzelek.

SZINYEI-MERSE PÁL és RIPPL-RÓNAI JÓZSEF óriási teljesítménye még egyéni, de már abszolút nemzetközi szintű minőség.

FERENCZY KÁROLY és a nagybányaiak megteremtik azt a sokszemélyes mozgalmat, ami nemzetet átfogó jelentőségű. Megértik, hogy miként lehet és kizárólagosan csakis a Kárpát-medencére jellemzően látni, és hogyan lehet azt saját festői nyelvezettel megfogalmazni.

Ez az analízis és szintézis azért ‚valami’ (pestiesen szólva). Szemet adnak a nemzetnek. Ők már nem németek, nem franciák, nem olaszok, hanem a saját szemükkel látó – magyar festők. Nekik köszönhetően látunk mi is a saját, nemzeti szemünkkel.

CSONTVÁRY és ROUSSEAU megteremtene két különböző individuális mitológiát a század elején – ahogyan egymástól függetlenül Bolyai és Lobacsevszkij megfogalmaznak két különböző neumeuklideszi geometriát.

BEÖTHY ISTVÁN az Aranysor, 1919. c. kétdimenziós rajzával, ill. háromdimenziós plasztikájával, és ezekkel egy időben írt elméleti szövegével megalapozza a tiszta matematikai gondolkodást a művészetben – itt Budapesten (másfél évtizeddel Max Bill előtt!)

Mégpedig nem az osztás, hanem az összeadás elvére építve, ami külön szellemi teljesítmény.

PÉRI LÁSZLÓ ideája a formázott vászon, a ‚shaped canvas’ vizuális fogalma, amivel megteremti a képi formának és a kép formátumának azonosságát (30 évvel Frank Stella előtt!).

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ elsőként veti fel a kép kódolásának lehetőségét: a kép realitása számokban és szavakban is létezhet, a kép kivitelezése nincs a művész kezéhez, illetve téridejű jelenlétéhez kötve (jó fél századdal Sol LeWitt előtt!).

Vizuális minőséget kódok közvetítésével is átadhatunk, pl.: telefonon.

EGRY JÓZSEF szemében az univerzálisan természetes fény víziója jelenik meg.

De ide sorolhatnám még a következő neveket is, mint pl. VASARELY, SCHÖFFER, KEMÉNY ZOLTÁN, HAJDÚ vagy HANTAI SIMON.

Igaz, ebben az évszázadban sok mindent megtettek azért, hogy ezeknek az alkotóknak egy részét kiiktassák a magyar művészet történetéből (ez nem csak az ún. szocreál időszak és szakembereinek bűne) – de eljött az ideje annak, hogy büszkén vállaljuk azt, ami a miénk!

A felsorolt művészek által kidolgozott elvek közül egyesek az egész XX. századot befolyásoló ideákká váltak – amint azt fentebb, a zárójelben közölt és világhírűvé vált ‚követők’ példája is mutatja. De ez a magyar művészek egyéni, nemzetközi önmenedzselésének köszönhető.

A ható tényezővé nem vált elvek viszont a magyar művészettörténészek százados impotenciájának történetére mutatnak rá!

Hiszen nem feladata a művésznek önmaga menedzselése.

1997. augusztus 18.

Üdvözlettel:
Kovács Attila